

เรียบเรียงและวิเคราะห์ โดย

พ.ท. อารังชัย หนูนุกัถิ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สถาบัน The Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS) ประเทศสิงคโปร์ ได้อธิบายถึง “การทูตทางทหารแบบพหุภาคีของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” สรุปได้ดังนี้

จีนได้ใช้การทูตทางทหารเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านการฝึกทางทะเลกับชาติสมาชิกอาเซียน โดยในห้วง ๒๐-๒๙ ต.ค. ๖๑ ฝึกผสมทางทะเลกับมาเลเซีย และไทยบริเวณช่องแคบมะละกา และในห้วง ๒๒-๒๙ ต.ค. ๖๑ ทำการฝึกทางทะเลกับอาเซียนระยะที่สอง ในน่านน้ำปิดเมืองจันเจียง มณฑลกว่างตง (กว่างตุง) ของจีน ซึ่งต่อเนื่องจากการฝึกแบบ “Table top exercise” เมื่อเดือนสิงหาคมที่สิงคโปร์ การฝึกทั้งสองเป็นการฝึกในระดับพหุภาคีครั้งแรกของจีนกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นครั้งแรกของชาติอาเซียนที่ทำการฝึกร่วมกับประเทศเดียว

ISEA ตั้งข้อสังเกตว่า

(๑) จีนกำลังพยายามแสดงบทบาทเชิงสร้างสรรค์ด้านการสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางทะเล ซึ่งขัดแย้งกับท่าทีการใช้กิจกรรมทางทหารของจีนที่เพิ่มมากขึ้นในบริเวณทะเลจีนใต้

(๒) การที่จีนตัดสินใจใช้การเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการทูตทางทหารกับชาติอาเซียน แสดงถึงความต้องการที่จะลดทอนอิทธิพลของสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้ และเป็นการบ่อนทำลายความเป็นหุ้นส่วนในระดับพหุภาคีระหว่างชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสหรัฐฯ

(๓) จีนใช้การปฏิบัติทางการทูตเพื่อสร้างความได้เปรียบ เช่น การร่วมเจรจากับอาเซียนเพื่อร่าง “แนวทางปฏิบัติ”(Code of Conduct) ในทะเลจีนใต้เพื่อเสริมสร้างการใช้ห้วงทะเลอย่างสร้างสรรค์ แต่มีการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการฝึกซ้อมมือทางทะเลกับอาเซียนในทะเลจีนใต้ แต่ไม่ใช้กับชาติอื่นนอกอาเซียน ที่ต้องได้รับการอนุมัติจากชาติสมาชิกอาเซียนอื่นก่อน เท่ากับว่าจีนใช้วิถีทางการทูตเพื่อสร้างโอกาสในการเข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาคทั้งในเชิงข้อตกลง การปฏิบัติ และยังต้องการลดอิทธิพลของสหรัฐฯ หรือชาติอื่นในภูมิภาคนี้

ชาติอาเซียนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ จึงมีความพยายามที่จะแก้ไขเนื้อหาดังกล่าวเพื่อรักษาความสมดุลเชิงยุทธศาสตร์ในภูมิภาคให้แต่ละชาติมหาอำนาจมีบทบาทต่อภูมิภาคนี้ใกล้เคียงกัน จึงไม่ใช่เหตุบังเอิญที่การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน เมื่อ ๑๙ ต.ค.๖๑ ระบุว่าอาเซียนจะจัดการฝึกซ้อมทางทะเลร่วมกับสหรัฐฯ ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๖๒ สำหรับอาเซียนและประเทศไทย ความเคลื่อนไหวทางการทหารของจีนในทะเลจีนใต้ จะกลายเป็นประเด็นที่สหรัฐฯ หยิบยกขึ้นเพื่อเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกอาเซียนและไทย กำหนดบทบาทและจัดวางท่าทีให้ชัดเจนเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นต่อกรณีดังกล่าว ดังนั้นสมาชิกอาเซียนและไทยอาจควรรื้อและวางแนวทางร่วมกัน ในการยกระดับการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในทางปฏิบัติ และเสริมสร้างขีดความสามารถที่จะร่วมกันรับมือกับภัยคุกคามที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคง โดยรักษาสมดุลระหว่างความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอย่างเท่าเทียม เพื่อเพิ่มพูนการสร้างควมไว้วางใจระหว่างกันทางยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะการเสริมสร้างการใช้พื้นที่ทะเลจีนใต้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และเพื่อความมั่นคงในทะเลจีนใต้ตลอดจนความมั่นคงในภูมิภาค